

СЕКЦІЯ 2
ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ
ІНСТИТУЦІЙ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Біляшевич Т.

*студентка 1 курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Чудик Н.О.*

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУДДІВ

Правовий статус суддів – це сукупність їх прав і обов'язків, закріплених і гарантованих законом. Правосуддя в Україні здійснюється професійними суддями, але у винятках, на підставі закону, правосуддя можуть чинити присяжні і народні засідателі. Проте у касаційному і апеляційному суді справи розглядаються лише професійними суддями, адже вони - носії судової влади в Україні.

Зазвичай під правовим статусам суддів розуміють порядок набуття статусу, сукупність їх прав та обов'язків, вимоги, що ставляться до суддів, правові гарантії, які дозволяють суддям здійснювати свої повноваження згідно із законом, порядок притягнення суддів до юридичної відповідальності та звільнення з посади [1].

Для кращого висвітлення теми пропоную розділити обговорюване питання на такі аспекти як: 1) права суддів; 2) обов'язки суддів; 3) вимоги до суддів; 4) звільнення з посади.

Єдиний правовий статус суддів, який закріплено у відповідних нормативно-правових актах, слугує передумовою для здійснення ними судової влади. У Законі України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 визначено головні засади правового статус суддів.

Щоб добре орієнтуватися в даній темі нам потрібно розуміти хто такий суддя та який його статус. У статті 52 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вказано, що «Суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України та цього Закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.» [3, с.36]

Переходячи до першого аспекту «Права судді» зазначу, що права, які мають відношення до здійснення правосуддя, регулюються Конституцією, процесуальним та іншими законами. Суддівські права прийнято поділяти на статусні та процесуальні.

Якщо говорити про їх відмінність, то бачимо, що статусні носять більш індивідуальний характер, вони забезпечують правовий статус судді, правовий захист, виокремлюють суддю підкреслюючи його особливий статус. Процесуальні права служать для реалізації службових функцій судді.

Питання обов'язку суддів розглядають з двох сторін: першій характерно керування правовими нормами, та їх вимогами, другій – моральність та присутність професійної етики. «Обов'язки судді поділяють на такі групи: дотримання законодавства України у здійсненні професійної діяльності; дотримання етичних основ діяльності; сумлінне і професійне виконання своїх службових функцій» [2, с.139].

А) Дотримання законодавства передбачає ведення службової діяльності в установлених процесуальних рамках та застосування норм національного законодавства для здійснення правосуддя.

Б) Дотримання етичних основ діяльності пов'язується із Кодексом професійної етики судді, у якому зазначено етичні вимоги до поведінки судді.

В) Для сумлінного та професійного виконання суддею своїх службових обов'язків необхідна повна його самовіддача.

Порушення суддею його обов'язків може привести до змін у його правовому становищі або звільнення з посади судді.

Для здійснення справедливої діяльності судді повинні дотримуватися двох основних вимог, які передбачають утримання їх від: а) участі у політичному житті країни, представницького мандата; б) іншого виду оплачуваної роботи яка не стосується наукової, викладацької та творчої сфери.

Перша вимога аргументується потребою збереження поділу на три гілки влади. Друга – дає змогу для підвищення професійного рівня судді та допомагає утвердитись судді, як фахівець вищої категорії.

Звільнення з посади судді може бути викликане різними причинами. Відповідно до Глави 1, Розділу VII Закону України «Про судоустрій та статус суддів» звільнення може відбутися: «1) за станом здоров'я; 2) у разі порушення ним вимог щодо несумісності; 3) у разі вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування обов'язками; 4) за заявою про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням; 5) у зв'язку з незгодою на переведення до іншого суду у разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду; 6) у зв'язку з порушенням обов'язку підтвердити законність джерела походження майна» [3, с. 101].

На даний момент в Україні проводиться маса заходів, що стосуються суддівської гілки влади. Реформи зачіпають і правовий статус суддів. Наявна висока недовіра українського народу до суду гальмує цей процес шляхом постійних провокацій, «інформаційної політики щодо суду». Нам потрібно розвивати реформу суду і тоді, врешті-решт, ми отримаємо довгоочікувану модель правосуддя в Україні.

Список використаних джерел

1. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс] // Право / Організація судових та правоохоронних органів / Правовий статус суддів. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1696092656067/pravo/pravoviy_status_suddiv#885 (дата звернення 27.03.2017).

2. Організація судової влади в Україні: навч. посіб / за ред. І.Є. Марочкина, Н.В. Сібільової. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – 184 с.

3. Закон України «Про судоустрій та статус суддів»: чинне законодавство станом на 30.09.2016 : (ОФІЦ ТЕКСТ).- К.:Паливода А.В., 2016. – 144 с.